

Materiál na rokovanie
HSR SR 14.08.2017

bod 15

STANOVISKO

k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Popis materiálu

Navrhované opatrenia v zákone o dani z príjmov vyplývajú z povinnosti zapracovania Smernice Rady (EÚ) 2016/1164, ktorou sa ustanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu.

V súlade s Programovým vyhlásením vlády SR sa návrh zákona zameria aj na zatraktívnenie podmienok podnikania v oblasti domáceho kúpeľníctva a to prostredníctvom zavedenia stimulov pre rozvoj tohto sektora.

Predkladaným návrhom zákona sa na základe poznatkov z aplikačnej praxe upravujú a spresňujú z dôvodu zvýšenia právnej istoty daňovníkov niektoré ustanovenia zákona o dani z príjmov.

Návrhom zákona dochádza k zmene systému poskytovania zvýhodnenia na zaplatené úroky pri úveroch na bývanie pre mladých a to zavedením daňového zvýhodnenia vo forme daňového bonusu.

2. Stanovisko KOZ SR

Všeobecne platí, že Slovenská republika má vysoké daňovo-odvodové zaťaženie faktoru práce. Odmena za vykonanú prácu, ktorú nakoniec zamestnanec dostane je veľmi nízka. Aj keď daňové zaťaženie je výrazne prijateľnejšie ako odvodové, KOZ SR navrhla súbor opatrení, ktoré by zabezpečili **zvýšenie čistých príjmov zamestnancov a mali by pozitívny vplyv na životnú úroveň zamestnancov.**

KOZ SR v rámci medzirezortného pripomienkového konania predložila **deväť zásadných pripomienok, pričom na troch, ktoré považuje za prioritné zotrvala a ostatné preklasifikovala na obyčajné.**

Napriek tomu, že sa z niektorých pripomienok ustúpilo, považujeme za nevyhnuté spomenúť na rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady, všetky pripomienky vznesené v rámci medzirezortného pripomienkového konania, ktoré by mali byť inšpiráciou pre **ďalšie pozitívne sociálne zmeny v daňovom systéme.**

Popri neustálej podpore podnikateľského prostredia a jeho zlepšovaní, by sa nemalo zabúdať aj na zlepšovanie sociálnej situácie a zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva a aj sem smerovať reformné kroky.

Prehľbovanie príjmových nerovností nezlepšuje sociálne trhové hospodárstvo, ktoré by malo byť primárne postavené na podpore obyvateľstva a zvyšovaní jeho životnej úrovne. Z tohto dôvodu KOZ SR dlhodobo žiada, aby výpadky rozpočtu verejnej správy, či už daňového alebo iného charakteru, boli kompenzované zefektívňovaním výberu existujúcich daní, daňovou progresiou vo vyšších príjmoch, daniach z luxusu, zdaňovaní bánk a regulovaných odvetví, resp. v zavedení dane z prirodzených monopolov, ako aj v tzv. ekodaniach a pod., ktoré však nemôžu ísť na úkor zamestnancov v týchto odvetviach a na úkor nepriameho obmedzovania kolektívneho vyjednávania.

Ďalej poukazujeme najmä na fakt, že právnické osoby si v porovnaní s fyzickými osobami a zamestnancami, môžu optimalizovať základ dane prostredníctvom daňových výdavkov, v nepomerne väčšom rozsahu. Umožnenie nižšieho daňového zaťaženia zamestnancov sa odrazí v ich vyšších čistých mzdách, bez nutnosti dodatočného zvyšovania miezd zo strany zamestnávateľov.

Pripomienka MPK – obyčajná – Zvýšiť strop pre príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie §11 ods. 11

Zvýšiť strop pre príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (DDS) vo výške, v akej boli v zdaňovacom období preukázateľne zaplatené. Súčasnú maximum 180,00 € predstavuje mesačné zníženie základu dane o 15,00 €. Navrhované opatrenie by pomohlo zatriktívniť DDS pre sporiteľov a posilniť tento inštitút.

Od roku 2005 s obmenami existovala právna úprava, ktorá umožňovala uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane do výšky 12 000 Sk (neskôr 398,33 €) na príspevky daňovníka na doplnkové dôchodkové sporenie a finančné prostriedky vynaložené daňovníkom na účelové sporenie a bola zrušená novelou zákona č. 548/2010. Aj z tohto dôvodu KOZ SR žiadala zvýšenie maximálneho stropu. Ďalej máme zato, že takáto motivácia zamestnanca k sporeniu je efektívnejšia, keďže odmeňuje jeho snahu k zodpovednému zabezpečeniu si budúcnosti. III. pilier predstavuje efektívne doplnenie dôchodkových schém a mal by byť výraznejšie podporený.

Ministerstvo financií SR vo svojom odôvodnení argumentuje aj nízkym počtom daňovníkov (53,8 tisíc), ktorí si uplatňujú NČZD, avšak podľa údajov MPSVaR SR je počet účastníkov v sporiacej a výplatnej fáze doplnkového dôchodkového sporenia 757 tisíc, čo predstavuje dostatočne veľký potenciál na to, aby sa III. pilier zatriktívnil. Nižší počet daňovníkov súvisí najmä s podmienkou definovanou zákonom v §11 ods. 12, ktorá limituje, kto si môže uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane. Takisto nevylučujeme fakt, že nízke výnosy III. piliera neprispievajú k jeho atraktivite, ale sú spôsobené investíciami prevažne v konzervatívnych fondoch, vysokou mierou okamžitej likvidity a vysokou nákladovosťou, čo je potrebné zmeniť. Spomínané navrhované opatrenia Útvar hodnoty za peniaze sa nevylučujú s umožnením uplatniť si vyšší strop pre príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie.

Pripomienka MPK – obyčajná – Príjmy autorov z autorských honorárov

Navrhujeme zaradiť medzi príjmy oslobodené od dane z príjmu príjmy autorov z autorských honorárov dosiahnuté v jednom kalendárnom roku do celkovej výšky 500,00€, uvedením tejto výnimky v § 9 zákona o dani z príjmov. Cieľom navrhovanej úpravy je motivovať k publikačnej činnosti. V súčasnosti sú honoráre z príležitostnej publikačnej činnosti veľmi nízke a navyše ide o príjmy podliehajúce dani z príjmov. Priznávanie takýchto príjmov predstavuje najmä neúmerňnú administratívnu záťaž a odradzuje od nekomerčnej, prevažne

odbornej publikačnej činnosti najmä vysokoškolských učiteľov. Navyše daňový zákon umožňuje takéto oslobodenia napríklad aj pri príjmoch z príležitostného predaja z dvora, či prenájme nehnuteľností.

Pripomienka MPK – obyčajná – Vreckové poskytované pri zahraničnej pracovnej ceste
Zamestnávateľ môže zamestnancovi pri zahraničnej pracovnej ceste podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov poskytnúť aj vreckové. Vreckové je od 01. januára 2011 príjmom zo závislej činnosti a musia sa z neho platiť odvody a daň, nakoľko bola obava z neželanej daňovej optimalizácie. Zamestnanci na to doplatili tak, že ho zamestnávateľia vôbec neposkytujú. Navrhujeme, aby vreckové nebolo predmetom dane (úprava § 5 ods. 5 písm. a) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov).

Pripomienka MPK – obyčajná – Daňový bonus na dieťa §33 ods. 1

Podľa §33 ods.1 si môže daňovník uplatniť daňový bonus v sume 19,32 eura mesačne na každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom. O sumu daňového bonusu sa znižuje daň.

V zmysle v súčasnosti platného zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení je výška prídavku na dieťa 23,52€ mesačne. Daňový bonus priznaný v zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. je v súčasnosti 21,41€. S cieľom zosúladiť výšku daňového bonusu a prídavku na dieťa navrhujeme v §33 ods.1 zákona č. 595/2003 Z. z. nahradiť „19,32“ sumou „23,52“.

KOZ SR je presvedčená, že negatívny fiškálny vplyv 26 mil. € je zanedbateľný a zvýšenie daňového bonusu na dieťa bude mať pozitívny vplyv na príjmy pracujúcich rodičov.

Pripomienka MPK – obyčajná – K bodu 74 § 33a

Odporúčame zvážiť zvýšenie hranice na priznanie nároku na daňový bonus na zaplatené úroky podľa §33a ods. 1 písm. b), ktorá je určená vo výške 1,3 násobku priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR. V roku 2016 predstavovala takto určená hrubá mzda 1 185,6€ mesačne. Poukazujeme pritom na fakt, že priemerná hrubá mesačná mzda v Bratislavskom kraji túto hranicu prekračuje, pričom životné náklady, najmä náklady na obstaranie nehnuteľnosti sú výrazne vyššie ako v ostatných krajoch.

Ďalej odporúčame zvýšiť maximálnu výšku priznaného daňovým bonusom na zaplatené úroky v príslušnom zdaňovacom období. Úprava v §33a ods. 3 obmedzuje daňový bonus na 50% zo zaplatených úrokov a zároveň na výšku maximálne 400 €. Obe podmienky korešpondujú so súčasnou výškou úrokových sadzieb. Kým pri v súčasnosti uplatňovanom príspevku na bývaní, bolo možné dosiahnuť takmer nulový úrok aspoň zo sumy 50 000 €, navrhovaná úprava to neumožňuje. Zároveň pri zvýšení úrokových sadzieb sa prakticky bude uznávať daňový bonus na zaplatené úroky v nižšej hodnote ako 50% zo zaplatených úrokov a v nižšej sume ako tomu bolo doposiaľ.

KOZ SR sa stotožňuje s tým, že navrhovaná zákonná úprava je lepšia ako tomu bolo doposiaľ, avšak využiť priznaný daňový bonus môžu len poberatelia zdaniteľných príjmov. Cieľom oboch pripomienok bolo sprístupniť bývanie mladým ľuďom, keďže prakticky neexistuje nekomerčné nájomné bývanie a ceny nehnuteľností sú na historických maximách.

V rámci rozporových konaní KOZ SR zotrvala na troch zásadných pripomienkach, ktoré považuje za nevyhnutné aby boli zapracované do návrhu zákona.

KOZ SR zásadne požaduje – Zmena výšky nezdaniteľnej časti základu dane §11

Cieľom navrhovaného opatrenia je zmeniť výšku nezdaniteľnej časti základu dane a naviazať ju na ukazovatele súvisiace s pracovnou činnosťou (minimálnu, priemernú mzdu). V súčasnosti je naviazaná na životné minimum (ako 19,2-násobok), ktoré však stagnovalo od roku 2013. V dôsledku nemenného životného minima a zároveň rastúcich miezd, čisté mzdy rástli pomalšie ako hrubé, čo malo aj negatívny dopad na príjmy domácností a ich životnú úroveň. Zatiaľ čo v roku 2013 ešte poberatelia minimálnej mzdy, boli vďaka dostatočne vysokej nezdaniteľnej časti základu dane „oslobodení“ od platenia dane z príjmu, so stagnujúcim životným minimom musia platiť aj oni daň z príjmov.

Prioritou pri návrhu tohto opatrenia bolo **rozprúdiť diskusiu o nevyhnutnosti zvýšenia čistých príjmov zamestnancov a hľadať riešenie v zmene mechanizmu tvorby NČZD**. Opatrenie by pomohlo najmä nízkopríjmovým domácnostiam. Pri raste daňovej povinnosti daňovníka s minimálnou mzdou sme neabstrahovali od zavedenia odvodovo odpočítateľnej položky (OOP). Avšak máme zato, že nízkopríjmové domácnosti sú aj tie, ktoré poberajú mierne vyššiu mzdu ako je minimálna. Poukazujeme nato, že OOP je aplikovateľná len do výšky príjmu 570 €, kedy je už prakticky nulová a nemá teda žiadny efekt. Navyše s rastom minimálnej mzdy, je v súčasnosti reálna výška OOP 270 €.

KOZ SR zásadne požaduje – Zahnúť príspevok člena odborovej organizácie do §11 Nezdaniteľné časti základu dane

KOZ SR navrhuje znížiť základ dane daňovníka o členské príspevky zaplatené odborovej organizácii. Návrh odôvodňujeme tým, že odborové organizácie vyjednávajú podmienky zamestnávania, podmienky BOZP, úpravu miezd a mzdových zvýhodnení nad rámec zákonných nárokov v častiach, v ktorých to platná právna úprava umožňuje resp. nezakazuje, že sa od nich možno odchýliť, pre všetkých zamestnancov, ale členské príspevky, potrebné na fungovanie sociálneho dialógu platia len členovia odborov. Navrhovaná právna úprava by eliminovala tento diskriminačný prvok. Tento návrh reflektuje aj trendy vývoja v oblasti postojov štátu k odborom, ako jednému zo sociálnych partnerov (Česká republika, Rakúsko, SRN).

Vplyvy navrhovanej úpravy: Daňový výpadok pri členskej základni a priemernej mzde roku 2016 odhadujeme maximálne na 3,59 mil. €/ročne. Mesačný výpadok pri priemernej mzde v roku 2016 je na jedného zamestnanca vo výške necelého 1,33€.

Zamestnanec – člen odborovej organizácie, ktorý si platí členský príspevok, by pri uplatnení takejto odpočítateľnej položky ročne na dani „ušetril“ (získal späť) viac ako dvojmesačné členské. Výpadok z daňových príjmov je zanedbateľný a opatrenie by predstavovalo prvý aktívny a pozitívny krok k podpore sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania.

Tab.1: Výpadok z daňových príjmov

	€
Priemerná mzda 2016	912
Čistá priemerná mzda	699,96
Členský príspevok 1%	6,9996
Čistá priemerná mzda pri uplatnení 1% členského príspevku ako NČZD	701,28
Zníženie dane na zamestnanca	1,33
Celkový výpadok/ročne (v mil. €)	3,591

KOZ SR sa **nemôže stotožniť s odôvodnením Ministerstva financií SR**, že existujúce formy NČZD **spĺňajú sociálny aspekt** daňového systému a sú uplatniteľné širokospektrálne. Takisto hlavným dôvodom uplatnenia tohto opatrenia je, že **členské príspevky (náklady) potrebné na fungovanie sociálneho dialógu platia len členovia odborov**, ale vyjednané pozitívne opatrenia v rámci zamestnaneckého prostredia využívajú všetci zamestnanci. Primárnym argumentom nie je zvýšiť záujem o členstvo v odborovom združení, keďže „zisk“ z uplatnenia takejto NČZD je zanedbateľný aj pre samotného člena, ale umožniť mu **čiastočne znížiť členský príspevok, a zároveň sa vnieť nepriamu participácia štátu do podpory sociálneho dialógu.**

Podľa odôvodnenia Ministerstva financií SR by NČZD na príspevky člena odborovej organizácie bola úzko špecifikovaná úľava, ktorá by preferovala vybranú skupinu obyvateľstva, avšak v prípade právnických osôb takáto úľava funguje. V zmysle §19 ods. 3 písm. n daňovými výdavkami sú aj členské príspevky vyplývajúce z nepovinného členstva v právnickej osobe zriadenej na účel ochrany záujmov platiteľa v úhrne do výšky 5 % zo základu dane, najviac však do výšky 30 000 eur ročne. **Právnické osoby združené v zamestnávateľských zväzoch si teda môžu uplatniť členské príspevky ako daňový výdavok, a teda znížiť si o zákonom určenú výšku základ dane.** Pri fyzických osobách, ktoré majú záujem na korektnom sociálnom dialógu a kvalitnom zamestnaneckom prostredí, takáto optimalizácia nie je možná, navyše ide o nepomerne nižšie sumy.

KOZ SR zásadne požaduje – Zaradiť plnenia zo Sociálneho fondu medzi príjmy oslobodené od dane

V rámci MPK v roku 2015 mala KOZ SR k predloženému návrhu zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov jednu obyčajnú pripomienku, kde odporúčala aby sa v budúcnosti zvažilo rozšírenie oslobodenia príjmov, a teda aby sa zaradili medzi príjmy oslobodené od dane všetky príjmy z prostriedkov sociálneho fondu poskytnuté podľa zákona č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde. Táto pripomienka bola akceptovaná s tým, že MF SR v budúcnosti zväzi túto možnosť v nadväznosti na vývoj príjmov štátneho rozpočtu.

KOZ SR má zato, že ekonomická situácia na Slovensku je v súčasnosti vo veľmi dobrej kondícii a zlepšujú sa aj daňové výnosy, preto je možné pristúpiť k zmenám v daňovom systéme, ktoré budú mať sociálny charakter.

Zamestnancom sa zdaniteľné peňažné i nepeňažné príjmy z prostriedkov Sociálneho fondu zdaňujú preddavkovo, štandardnou sadzbou dane. Do roku 2004 sa na časť prostriedkov zo sociálneho fondu daňová povinnosť nevzťahovala vôbec a časť bola zdaňovaná osobitnou sadzbou dane vo výške 10%. Od roku 2011 sa všetky zdaniteľné plnenia, teda aj plnenia poskytované zo Sociálneho fondu, započítavajú aj do vymeriavacieho základu na platenie odvodov. Výnimku tvorí poskytnutá strava, a novelou z roku 2015 v obmedzenej výške sociálna výpomoc z dôvodu úmrtia blízkej osoby žijúcej v domácnosti zamestnanca, odstraňovania alebo zmiernenia následkov živelných udalostí alebo dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, ktorej nepretržité trvanie prekročí prevažnú časť zdaňovacieho obdobia.

KOZ SR navrhuje oslobodiť od dane všetky plnenia poskytované z prostriedkov Sociálneho fondu podľa zákona č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde, aby neboli predmetom dane (úprava § 5 ods. 7 zákona o dani z príjmov). **Príspevky zo Sociálneho fondu sú sociálneho charakteru, a preto nemôžu byť posudzované štandardne ako príjem zo závislej činnosti.** V oblasti zdaňovania príjmov fyzických osôb plynúcich zo zdrojov Sociálneho fondu, ako aj v oblasti plnenia odvodových povinností (zdravotné a sociálne poistenie) nie je v súčasnosti naplnený účel zákona o Sociálnom fonde.

Napriek tomu, že zákon umožňuje rôzne spôsoby použitia prostriedkov Sociálneho fondu, v praxi zamestnávateľa často obmedzujú tieto spôsoby použitia najmä na poskytovanie príspevkov na stravovanie (až 40% prostriedkov je využitá práve na tento účel). Hlavným dôvodom je, že tieto príjmy sú oslobodené od daní a odvodov.

Tab.2: Štruktúra použitia Sociálneho fondu v %

Členenie podľa podielu na celkovom objeme	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stravovanie	38,32	42,65	44,68	38,85	39,34	39,46
Ostatné	19,09	17,36	16,57			
Služby na regeneráciu pracovnej sily	14,34	12,08	13,85	13,47	13,07	12,82
Doprava do zamestnania	7,13	6,66	6,13	5,17	5,01	5,49
Rekreácie	5,47	5,40	5,43	3,04	3,06	3,76
Odmeny pri pracovných a životných jubileách	4,43	5,04	4,34	3,81	3,79	4,05
Sociálne výpomoci	3,59	3,39	3,58	2,45	2,16	2,68
Doplnkové dôchodkové sporenie	3,58	2,95	1,67	1,24	1,16	1,21
Pôžičky	3,05	2,86	3,01	2,32	1,91	2,78
Podpora vzdelávania	0,15	0,12	0,19	0,56	0,56	0,39
Podpora kolektívneho vyjednávania	0,85	1,48	0,54	0,12	0,13	0,18
Ďalšia realizácia podnikovej sociálnej politiky				13,37	13,00	13,52
Zostatok				15,61	16,79	13,65

Zdroj: ISPP

Podľa štatistického zisťovania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR o pracovných podmienkach a nákladoch na podnikovú sociálnu politiku bolo plánované použitie Sociálneho fondu prepočítané na zamestnanca za rok 2016 len 178,07 €. Základom na určenie ročného prídeltu do fondu je súhrn hrubých miezd alebo platov a zároveň je zákonom stanovené akým percentom zo súhrnu hrubých miezd alebo platov môže byť prídelt tvorený. Z tohto dôvodu je možné vyčíslit' prípadný finančný výpadok. Oslobodenie ostatných prostriedkov SF (okrem stravného, ktoré už oslobodené je) od daní a odvodov by predstavovalo podľa údajov o tvorbe Sociálneho fondu podľa zisťovania výpadok verejných financií v sume 53,4 mil. €. Pokiaľ by bol Sociálny fond v priemere tvorený 2% objemu hrubých miezd a platov v národnom hospodárstve, za rok 2016 by dosiahol objem 516,8 mil. €. Už v súčasnosti je minimálne 40% Sociálneho fondu oslobodených od daňovo-odvodových povinností, preto by dodatočné oslobodenie predstavovalo necelých 181 mil. €.

3. Závery a odporúčania

KOZ SR trvá na zapracovaní zásadných pripomienok.